

بررسی عوامل موثر بر درآمدهای مالیاتی کشور ایران

زهرا نجفی کشکولی

Zahra.najafi1016@gmail.com

کارشناسی ارشد علوم اقتصادی، گرایش توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی

چکیده

مالیات اصلی‌ترین منبع درآمد دولت‌ها می‌باشد و در هر کشوری با توجه به موقعیت آن کشور و شرایط اقتصادی آن قوانین مالیاتی وضع می‌شود. مالیات‌ها از مهمترین ابزارهای سیاست مالی دولت‌ها می‌باشند به همین دلیل باید دولت توجه ویژه به این موضوع داشته باشد. در کشور ایران به علت اقتصاد تک محصولی درآمدهای حاصل از منابع طبیعی، درآمدهای مالیاتی را به عنوان بنیاد مالی دولت تضعیف می‌کند و انگیزه دولت را برای وصول مالیات کاهش می‌دهد. علاوه بر درآمدهای حاصل از منابع طبیعی، عواملی چون تورم، نرخ ارز، درآمد سرانه، نرخ های مالیاتی، درآمدهای نفتی و فرهنگ بر درآمدهای مالیاتی کشور تاثیر منفی بر درآمدهای مالیاتی کشور می‌گذارد. وازه‌های کلیدی: مالیات، درآمدهای مالیاتی، درآمدهای نفتی، تورم، درآمد سرانه و نرخ ارز

مقدمه

کشور ایران یک کشور صادرکننده نفت است به همین دلیل اقتصاد ایران بر پایه درآمدهای نفتی می‌چرخد و وجود دولت به شدت وابسته به نفت است. در کشورهایی که دارای منابع طبیعی هستند و درآمدهای حاصل از این منابع طبیعی سهم بالایی از تولید ناخالص داخلی و بودجه سالانه کشور را به خود اختصاص می‌دهد اما در آینده نزدیک این منابع به پایان می‌رسد. در این صورت یک پایه مالیاتی وسیع می‌تواند جریان درآمدی را برای حمایت از برنامه‌های بخش عمومی زمانی که منابع طبیعی تمام می‌شود، تداوم بخشد (صمدی، ۱۳۹۹). مالیات‌های یکی از متداول‌ترین منبع درآمدی دولت‌ها هستند و به دلیل قابل کنترل بودن، اصلی‌ترین منبع درآمدی دولت محسوب می‌شوند اما در ایران به دلیل وابستگی دولت به منابع طبیعی (نفت) و کارا نبودن سیستم مالیاتی در کشور، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی بسیار کم است. به دلیل افزایش درآمدهای حاصل از فروش نفت انگیزه دولت برای کسب درآمدهای مالیاتی کاهش می‌یابد. آمار منتشر شده نشان می‌دهد ساختار اقتصاد ایران ساختاری نفتی و عمده بودجه دولت از این منبع تامین می‌شود. نفت یکی از عواملی که بر درآمدهای مالیاتی کشور تاثیر می‌گذارد عوامل زیادی بر مالیات تاثیر گذارند که در این ادامه مورد بررسی قرار می‌دهیم.

۱. مالیات و انواع آن

قبل از هر چیزی ابتدا با مالیات و انواع آن آشنا می‌شویم.

مالیات یکی از مهم‌ترین و چالشی‌ترین نقاط رابط حاکمان و مردم بوده است و منبع اصلی درآمدهای دولت جهت انجام وظیفه و مهم‌ترین دستاورد مالی بشر برای پیشرفت تمدن بوده است.

تعریف سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) مالیات پرداختی است الزامی و بلاعوض که ممکن است به شخص، موسسه، دارایی و غیر تعلق بگیرد. ساده‌ترین تعریف مالیات چنین است: مبلغی است که مردم برای هزینه‌های عمومی به دولت می‌پردازند.

طبق تعریف دیوید هیوم، مالیات بها و جبران خدماتی است که از دستگاه دولت عاید اشخاص می‌شود.